

Vereniging Agrarisch Landschap Achterhoek Jaarbericht 2025

Colofon

Uitgave van
Vereniging Agrarisch Landschap Achterhoek
maart 2026

E-mail
info@de-vala.nl

Website
www.de-vala.nl

Telefoon
0575 - 20 02 95

Tekst
VALA: Rob Geerts, Paul ter Haar, Dick Looman,
Linda van der Meij, Yvette Ruesen, Anne Stortelder,
Jacco Vrijlandt

Eindredactie
Rina Scharpert Communicatie & Organisatie

Vormgeving
Evelien Nijenhuis

Fotografie
André Eijkenaar, Rob Geerts, Nancy Hahné,
Anouk Hemmink, Jan Stronks, Daan Winkelhorst,
archieff VALA

Foto voorzijde: Groenlingen in zonnebloemenrand

Inhoud

Cijfers en activiteiten van 2025
Pagina 4-6

Agrarisch natuur- en landschapsbeheer
Pagina 7

Resultaten ANLb 2025
Pagina 8-11

Projecten
Pagina 12-15

Kennis
Pagina 16-17

Vooruitblik naar 2026
Pagina 18

[vereniging-agrarisch-landschap-achterhoek-vala](https://www.linkedin.com/company/vereniging-agrarisch-landschap-achterhoek-vala)

[@vala.achterhoek](https://www.facebook.com/@vala.achterhoek)

Voorwoord

VALA is een agrarisch collectief dat zich inspant voor het versterken van de biodiversiteit en het landschap van de Achterhoek. Dit doen we door de inzet in natuur- en landschapsbeheer te vergoeden.

Het jaarbericht 2025 geeft een mooi beeld van alle activiteiten die VALA heeft uitgevoerd in het afgelopen jaar. Het jaar werd gekenmerkt door de boven de markt hangende, bijna magische € 500 miljoen die beschikbaar zou komen voor Agrarisch Natuurbeheer (ANB). Het gehele jaar is erover gesproken op allerlei niveaus. En op de valreep van 2025 kwam uiteindelijk het eerste deel van de voor Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) gereserveerde middelen ook echt beschikbaar. Toch is het goed om nog een keer te zeggen dat het agrarisch natuurbeheer van het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) niet gelijk is aan het agrarisch natuur- en landschapsbeheer waar VALA voor aan de lat staat. ANB is de algemene term voor natuuractiviteiten door boeren, terwijl het ANLb het specifieke, sinds 2016 geldende, subsidiestelsel is. Waar één letter verschil kan maken.

VALA heeft in 2025 niet stil gezeten. De gebiedscoördinatoren en andere collega's deden een uitgebreide cursus *Inzicht in de melkveehouderij* gericht op de agrarische bedrijfsvoering. Zo kunnen ze beter inspelen op de rol die onze beheerpakketten hebben op de bedrijfsvoering van onze leden. Naast de eigen kennis op niveau houden, brachten we door middel van cursussen de uitvoering van het ANLb weer onder de aandacht.

In het afgelopen jaar kwam het project Markemodel II tot een einde. Gelukkig hebben we een luisterend oor gevonden bij provincie Gelderland voor onze plannen om doelsturing volgens het Markemodel op te schalen. Plannen maken kost tijd. We gaan nu in drie gebieden in de Achterhoek verder en vullen dit aan met nog eens twee gebieden in het werkgebied van BoerenNatuur Veluwe en collectief Rivierenland, onze buurcollectieven in Gelderland.

Het jaarbericht 2025 toont de activiteiten van VALA van het afgelopen jaar. Of beter: het toont dat we samen met alle leden veel doen om ons Achterhoekse landschap in stand te houden en de biodiversiteit een boost te geven. Samen met onze leden blijven we werken aan een vitaal landschap en meer biodiversiteit in de Achterhoek.

Paul ter Haar, *directeur VALA*

Cijfers en activiteiten van 2025

Organisatie

VALA heeft **1.141** leden in 2025, waarvan ongeveer 74% boeren en landgoedeigenaren en 26% particuliere leden.

Werkorganisatie

De werkorganisatie bestaat in 2025 uit:

- 5 gebiedscoördinatoren
- 1 veldcoördinator
- 2 ecologen
- 1 officemanager
- 1 financieel medewerker
- 1 dataspecialist
- 1 projectleider ANLb
- 1 manager projecten en bedrijfsvoering
- 1 projectmedewerker
- 3 overige projectleiders (inhuur)
- 1 communicatieadviseur (inhuur)
- 1 directeur

Voor meer informatie en contactgegevens, kijk op onze website.

Omzet

De uitbetalingen Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) bedroegen ruim € 5,1 miljoen.

Bestuur

- Het bestuur van VALA bestaat uit zeven personen. Het gehele jaar 2025 zijn er geen mutaties geweest in het bestuur. Er is een vacature voor de functie secretaris.
- Het dagelijks bestuur kwam negentien keer bijeen. Het algemeen bestuur vergaderde acht maal. VALA organiseerde twee algemene ledenvergaderingen. De voorjaarsvergadering stond in het teken van de financiële verantwoording en de najaarsvergadering was gewijd aan de financiële begroting voor het komende jaar. Beide vergaderingen werden opgeluisterd met een interessante presentatie.

Externe audit certificering

Stichting certificering SNL licht elke drie jaar de agrarische natuurcollectieven door. Donderdag 26 juni 2025 was VALA aan de beurt voor deze externe audit. Alle processen en werkwijzen, beschreven in het kwaliteitshandboek, worden besproken, getest en gecontroleerd. Van betaalde verzekeringspremie tot de borging van overeenkomsten, werkelijk alles komt aan bod. Eind juli ontving VALA het certificaat dat wij opnieuw voldoen aan alle eisen. Een prachtig compliment voor alle inzet van team, bestuur en deelnemers.

Communicatie

- In 2025 werden vijf digitale nieuwsbrieven naar leden en externe relaties verzonden. VALA stelde een jaarbericht over 2024 op. In dat jaarbericht lieten we zien waar we mee bezig zijn geweest. De leden kregen hier een geprinte versie van. Daarnaast is het jaarbericht digitaal verspreid, onder andere naar externe relaties.
- Op 15 mei lanceerde BoerenNatuur de [BoerenNatuurWijzer.nl](https://www.boeren NatuurWijzer.nl). De site vormt een praktische en toegankelijke online gids voor agrarische collectieven, boeren en andere geïnteresseerden bij het verbeteren van het natuurbeheer op het boerenland. Medewerkers van VALA leverden een inhoudelijk bijdrage.
- In 2025 is het [eindrapport](#) en de [brochure](#) over de resultaten van fase 2 van het Markemodel vervaardigd met daarin de aanpak, resultaten en geleerde lessen.
- Ook kwam de rapportage *Samenwerking tussen veehouderij en akkerbouw in de Achterhoek* van de GLB-pilot Moderne Kringlooplandbouw gereed. In deze interactieve rapportage zijn de tien belangrijkste lessen op een rij gezet die de Achterhoekse akkerbouwers en veehouders in deze projecten hebben geleerd over samenwerken in de Achterhoek. De tien lessen worden ondersteund met verdiepende info, praktijkervaringen, video's en ander beeldmateriaal.

Boeren NatuurWijzer

Eindrapport Markemodel

Brochure Markemodel

Rapportage GLB-pilot

Netwerken en lobby

Onderwerpen waarop we actief zijn geweest in de regio:

- Agrarisch Natuurbeheer (ANB) overleg met de kwartiermaker over mogelijkheden specifiek in de Achterhoek.
- Doorontwikkeling van de landelijke Vereniging BoerenNatuur; bijdrage aan programma en onderwerp Kwaliteit van besturen.
- Veelvuldig overleg met provincie Gelderland over het realiseren van het programma Doelsturing Melkveehouderij Gelderland.
- Overleg met gebiedspartijen (Gemeentes, Natuurmonumenten, Achterhoek Ambassadeurs) over aanpak biodiversiteit in de Achterhoek. Doel is om meer in de uitvoering te coördineren, zodat de doelen sneller worden bereikt.
- Overleg Platform Natuurinclusieve landbouw Gelderland gericht op voortzetting van het platform.
- Oprichting Agrarisch netwerk Achterhoek; samen sterker voor de boer in de Achterhoek zijn samenwerking en nuchterheid diepgewortelde waarden. Vanuit die gedachte ontstond de stichting Agrarisch netwerk Achterhoek. Het samenwerkingsverband van De Innovatie Coöperatie, Stichting Biomassa, VALA en VK-Oost wil samen meer bereiken voor de agrarische sector in de Achterhoek. Het Agrarisch netwerk Achterhoek onderhoudt bovendien een goede relatie met de 8RHK Ambassadeurs. Een belangrijk streven is het versterken van de onderlinge verbindingen en het samenbrengen van kennis en informatie. Het netwerk biedt daarmee een basis, die op termijn kan uitgroeien tot één herkenbaar en toegankelijk loket voor boeren in de Achterhoek. Een plek waar kennis, ondersteuning en initiatief samenkomen.

Bezoek Minister Wiersma en Kamercommissie aan de Achterhoek

Minister Wiersma en leden van de Tweede Kamer brachten op 7 april een werkbezoek aan de Achterhoek. Het bezoek stond in het teken van de toekomstbestendige landbouw, met speciale aandacht voor doelsturing. Het Markemodel, een regionaal ontwikkelde aanpak voor gebiedsgerichte doelsturing, stond hier centraal. De regio Achterhoek liet hiermee zien hoe zij concreet invulling geeft aan de landelijke opgave voor het behalen van doelen in de landbouw.

Agrarisch natuur- en landschapsbeheer

In 2025 deden in totaal 1.141 deelnemers mee aan het ANLb in de Achterhoek. Hiermee groeide het aantal deelnemers met ruim 6%. Het overgrote deel bestaat uit agrariërs (74%), de overige deelnemers zijn stichtingen, agrarische natuurverenigingen (ANV's) en particulieren. Het aantal beheereenheden groeide met ruim 8% naar 8.680, en ook de uitgekeerde beheervergoeding groeide met 10% naar € 5.130.000,-.

De focus lag in 2025 op het verbeteren van de kwaliteit van het beheer. Het seizoen was in 2025 gunstig. Inzaaien kon op de juiste momenten en er viel ook in het voorjaar en begin van de zomer af en toe wat regen, waardoor veel beheereenheden er optimaal bijlagen. Ook voor het landschapsbeheer was het seizoen gunstig.

Het ANLb-team is in 2025 uitgebreid met een gebiedscoördinator speciaal voor de particuliere

deelnemers: Pascal Stroeken. Hierdoor bleef voor de meeste agrarische deelnemers hun vaste gebiedscoördinator behouden, ondanks de uitbreiding van het beheer. Pascal richt zich op de specifieke vragen en ondersteuning van particuliere deelnemers. De overige coördinatoren hebben hierdoor meer tijd om de agrarische deelnemers te begeleiden. Ook in de komende jaren blijft goede begeleiding, mede met het oog op verdere groei van het ANLb, een prioriteit van onze organisatie.

VALA werkt samen met de agrarische natuurverenigingen!

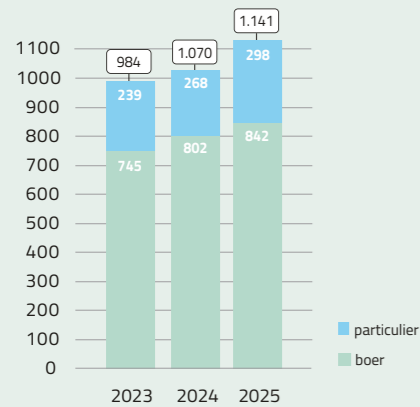

Resultaten ANLb 2025

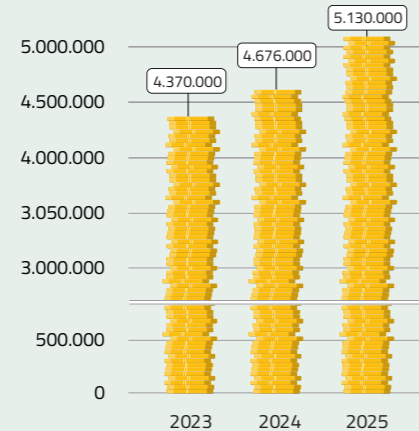
Agrarisch natuur- en landschapsbeheer in de Achterhoek

In 2025 hebben 1.141 boeren en particulieren zich ingezet voor meer biodiversiteit in de Achterhoek via de regeling ANLb. Samen voeren zij het beheer uit in de Achterhoek.

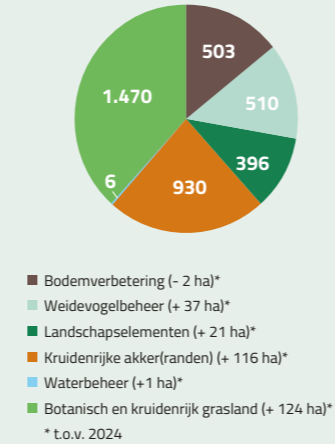
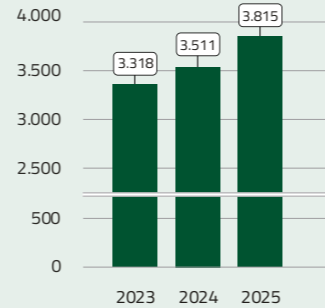
Aantal deelnemers

Uitgekeerde beheervergoeding

Beheereenheden in ha

Iedere deelnemer heeft recht op schouw

Doel van VALA is alle deelnemers eens in de beheerperiode van zes jaar te schouwen. Dit is door het toenemende aantal deelnemers een behoorlijke opgave. Deelnemers worden altijd uitgenodigd aan te sluiten bij de schouw en een aanzienlijk deel van de deelnemers doet dit ook. Hierdoor ontstaan mooie inhoudelijke gesprekken, onderling begrip en goed contact.

Afgelopen jaar beoordeelden de gebiedscoördinatoren en de externe schouwcommissie in totaal 1.348 beheereenheden. Hiervan zijn er slechts 35 niet akkoord bevonden, wat neerkomt op nog geen 2,6%. Een heel mooi resultaat! Deelnemers waarbij het beheer niet in orde was, hebben een brief ontvangen. Afhankelijk van de situatie varieert dit van een waarschuwingsbrief tot het (gedeeltelijke) inhouden van de beheervergoeding.

In 2026 bezoeken we deze beheereenheden opnieuw tijdens de schouw.

Sinds 2024 werken we met de schouw-app, gekoppeld aan MijnBoerenNatuur. Alle schouwrapporten worden per beheereenheid in dit systeem opgeslagen, waardoor deelnemers de rapportages eenvoudig kunnen inzien.

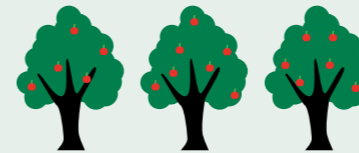
Ons landschap in getallen

59 kilometer knip- en scheerhagen (+3 km)*

17.494 knotbomen (+978 stuks)*

264 hoogstamboomgaarden (+18 stuks)*

460 bosjes (+25 stuks)*

421 poelen (+18 stuks)*

188 natuurvriendelijke oevers (+8 stuks)*

43 kilometer struweelhagen (+6 km)*

1.871 houtwallen en houtsingels (+356 stuks)*

104 kilometer struweelranden, (+13 km)*

* t.o.v. 2024

Steenuilen

2025 was, net als 2024, een karig muizenjaar. Daardoor lag de gemiddelde legselgrootte van de steenuil dit jaar ver onder

het langjarig gemiddelde. Desondanks was het broedsucces (aantal uitgevlogen jongen) beter dan in 2024, doordat minder nesten mislukten en er minder jongensterfte was. Het aandeel gelegde eieren dat een uitgevlogen jong opleverde lag uiteindelijk een stuk hoger dan vorig jaar. Het mooie, droge voorjaarsweer zal daaraan hebben bijgedragen. Bovendien waren de jonge steenuilen in 2025 in veel betere conditie; in de Zuidoost-Achterhoek, bijvoorbeeld, waren de jongen gemiddeld genomen zo'n 5% zwaarder dan vorig jaar. Kortom, ondanks de kleine legfels was het nog best een redelijk goed broedseizoen.

87 steenuilenvrijwilligers controleren
2.475 nestkasten

Weidevogels

De plasdraspompen zijn vroeg in de winter aangezet om de grond voldoende nat te krijgen voor de weidevogels. Het voorjaar van 2025 was droog en warm. Hierdoor droogde de grond buiten de plasdraslocaties uit en konden de kuikens daar minder makkelijk bij wormen en larven in de bodem komen. Toch had de droogte ook zijn voordelen. Zo groeide het gras minder dicht en was daardoor beter doorwaadbaar voor de jonge kuikens.

Helaas verbetert het resultaat van het weidevogelbeheer amper. Dit ligt zeker niet aan de inzet van vrijwilligers. Bij de weidevogelboeren ligt ieder jaar iets meer zwaar beheer, zoals plasdras en kruiden-

Weidevogelgebied	Legfels	Uitgekomen legfels	Predatie legfels
Beltrumse Veld	119 (+ 19) *	44%	56%
Noordijkerveld	48 (-24) *	57%	37%
Hagdijk	65 (+3) *	65%	35%

* t.o.v. 2024

rijk grasland. Desondanks blijven de aantallen weidevogels in het Beltrumse Veld, Noordijkerveld en Hagdijk laag, onder andere door hoge predatie. Toch zijn er ook positieve signalen. In het zuiden van de Achterhoek en langs de IJssel werden redelijke aantallen weidevogels waargenomen. Wij blijven deze ontwikkelingen volgen en ons inzetten voor verbetering van het leefgebied van de weidevogels.

Patrijzen

Het totaal aantal waargenomen patrijzenterritoria was in 2025 lager dan dat van het voorgaande jaar. Landelijk is bekend dat het voorjaar van 2025 een slecht jaar was voor vliegende insecten. Het kan dus zijn dat er, ondanks

het warme weer, te weinig voedsel was voor de jonge kuikens. In de focusgebieden is beter en vollediger geteld dan vorige jaren, waardoor de monitoringsgegevens betrouwbaarder zijn. Helaas zijn er een aantal regio's waar onvoldoende tellers actief zijn, waardoor niet alle gebieden volledig in kaart gebracht kunnen worden. Heeft u interesse om patrijzen te tellen? Neem dan contact met ons op. Wij brengen u graag in contact met een telgroep!

Focusgebied patrijzen	Oppervlakte (ha)	Aantal territoria
Barlo	1.716	13 (-3)*
Hengelo-Velswijk	1.521	24 (+7)*
Leestensche Broek	455	0 (-1)*
Meddo-Zwolle	776	4 (+1)*
N18	1.651	3 (-6)*
Nettelhorst	744	0 (GELIJK)*
Neede-Noord	730	4 (-2)*
Montferland	2.852	29 (-8)*
Sinderen	2.784	15 (+3)*
Steenderen	2.164	5 (-1)*
Wehl	975	12 (+4)*

* t.o.v. 2024

Monitoring: gunstige weer terug te zien in monitoringsresultaten

In tegenstelling tot het natte en koude voorjaar van 2024, was het voorjaar van 2025 voor zowel de boeren als de meeste doelsoorten een stuk prettiger. De zachte winter en het droge voorjaar, met op het juiste moment een mooie regenbui, resulteert in betere omstandigheden voor veel gewassen en daarmee doelsoorten in 2025. De aanwezigheid van voedsel, zowel insecten als kleine zoogdieren, geeft over het geheel een beter resultaat voor veel soorten. Ondertussen blijven vrijwilligers en gebiedscoördinatoren zich inzetten om het leefgebied van deze soorten te verbeteren waar onder meer beschikbaar wintervoedsel, zodat soorten ook een winter met kou en sneeuw goed door kunnen komen.

1 Landelijke uitrol

Doorontwikkeling collectieven

voor: Agrarische collectieven

2 Achterhoek met landelijke uitrol

Cursus Inzicht in de Melkveehouderij

voor: Medewerkers collectieven
Uitgelicht op pagina 14

3 Achterhoek met uitrol in Gelderland

Doelsturing Melkveehouderij Gelderland

voor: 3 gebieden in de Achterhoek en totaal 5 in Gelderland

4 Achterhoek

Experimenteerregio Achterhoek

voor: 6 innovatieprojecten en 6 boerenexperimenten
Uitgelicht op pagina 13

Waardedaling grond, aanleg nieuwe landschapselementen

voor: Grondeigenaren (boeren en particulieren)

Agrarisch Natuurlijk

voor: Boeren (23 deelnemers)

5 't Klooster

Blauwe diensten 't Klooster

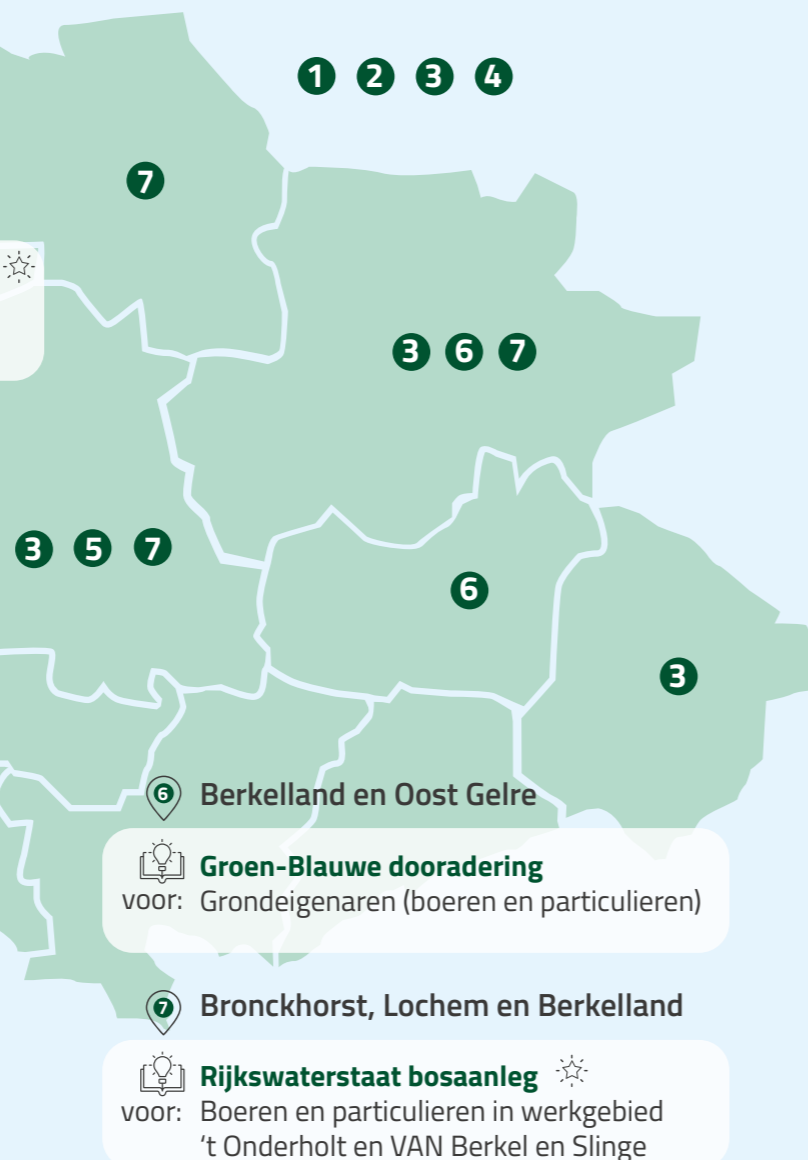
voor: Boeren rond drinkwaterwingebied

Overzicht projecten VALA

Uitvoering Kennis Nieuw

Kijk op onze website voor meer informatie.

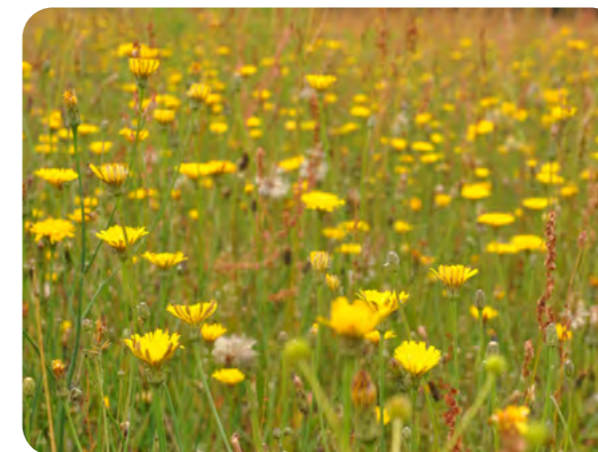
Projecten

VALA voert een breed scala aan projecten uit, gericht op natuurinclusieve landbouw en het versterken van de biodiversiteit op het boerenland. In het overzicht vindt u een toelichting op deze projecten. Drie projecten die we hier uitlichten, speelden in 2025 een bijzonder belangrijke rol.

Verschralen tot we een ons wegen

VALA heeft ruim 1.470 hectare botanisch grasland onder beheer. In het boerenexperiment Verschralen tot we een ons wegen onderzocht Rob Geerts 40 sterk verschraalde hooilandpercelen op zandgrond die al minstens vijftien jaar niet zijn bemest. De uitkomsten zijn helder: op veel percelen is de verschraling te ver doorgeschoten. De bodems zijn sterk verzuurd en vertonen ernstige tekorten aan bufferende mineralen, zoals calcium en kalium. Hierdoor komen toxische stoffen als aluminium vrij, wat schadelijk is voor bodemleven

en planten. De ontwikkeling naar kruidenrijk grasland stagneert; percelen worden soortenarmer en vaak gedomineerd door witbol en zuurminnende soorten. Dit leidt tot minder bloei, lagere biodiversiteit en een afname van productie en voederwaarde. Met geringe opbrengsten en lage voederwaarden wordt het hooi moeilijk inpasbaar in de bedrijfsvoering. Herstel vraagt om een nieuwe balans, onder andere via instandhoudingsbemesting met vaste rundermest, bekalking, passend maaibeheer en gerichte beweiding.

Gewoon reukgras (l) en Gewoon biggenkruid (r), indicatorsoorten van verzuurde bodems.

Cursus Inzicht in de melkveehouderij

Begrip als basis voor agrarisch natuurbeheer

Goede samenwerking begint bij wederzijds begrip. Begrip van elkaars werk, mogelijkheden en grenzen. Daarom werkte VALA het afgelopen jaar aan een cursus over agrarische bedrijfsvoering voor medewerkers van een agrarisch collectief zonder agrarische achtergrond.

Effectief agrarisch natuurbeheer vraagt niet alleen kennis van soorten en beheermaatregelen, maar ook inzicht over inpasbaarheid en kennis hoe een melkveebedrijf functioneert. Samen met Zone.college ontwikkelden we acht lesmodules, zoals veestapelmanagement, gewassen en bemesting.

De cursus combineert theorie en praktijk. Lesdagen vonden plaats op melkveebedrijven in de Achterhoek, verzorgd door docenten uit de sector. Cursisten werkten bovendien met een eigen buddy-boer voor verdieping en reflectie.

Na evaluatie is het lesmateriaal aangescherpt en nu beschikbaar voor andere agrarische collectieven en erfbetreders.

Met dank aan BoerenNatuur en All4Biodiversity voor de cofinanciering!

Promotievideo

Lesmateriaal

Waardedaling Achterhoek

2025 was het laatste jaar van de regeling *Aanleg landschapselementen en waardedaling landbouwgrond*. Doel van de regeling was het aanleggen van nieuwe landschapselementen in agrarisch gebied, waarbij het verschil tussen de landbouwkundige grondwaarde en de waarde na inrichting uitbetaald werd aan de deelnemers.

In totaal deden in de Achterhoek 40 deelnemers mee sinds 2021. Gezamenlijk legden zij ruim 39 hectare nieuwe landschapselementen aan in de Achterhoek.

De laatste afrondingspunten staan in het voorjaar van 2026 gepland.

Element	Aantal elementen	Totaal ha	Km
Poel met natuurvriendelijke oever	27	3	
(Hakhout) bosjes		13,7	
Struweelranden		9,6	3,2 km
Houtwallen		5,3	0,8500 km
Struweelhagen		7,5	1,5 km
	2021	2022	2023
Aantal deelnemers	7	23	14
Poel met natuurvriendelijke oever	0,38	1,86	0,94
(Hakhout) bosjes	4,60	6,57	2,74
Struweelranden	4,49	3,98	1,24
Houtwallen	0,26	3,79	1,54
Struweelhagen	5,55	1,63	0,89
Totaal	15,28 ha	17,83 ha	7,35 ha

Kennis

Ook in 2025 stond de agenda weer vol met cursussen voor onze deelnemers en VALA-medewerkers. Met experts uit de praktijk en het onderzoek blijven we investeren in het delen en ontwikkelen van kennis over agrarisch natuurbeheer.

Cursussen voor deelnemers

Onze deelnemers konden dit jaar weer een divers aanbod aan cursussen bijwonen:

- 2 cursussen *Poelenbeheer*
- 3 cursussen *Ontwikkelen en beheer kruidenrijk grasland*
- 1 cursus *Kruidenrijk akkerbeheer*
- 1 cursus *Hakhoutbeheer*

Maar liefst 120 deelnemers maakten gebruik van ons cursusaanbod. Zeker de grasland-, poelen- en hakhoutcursussen werden druk bezocht. Waar we voorgaande jaren twee

cursussen *Kruidenrijk Akkerbeheer* organiseerden, hielden we het dit jaar bij een middag, gezien er minder animo voor deze cursus bleek.

Dit jaar zijn we ook begonnen met het meer integreren van praktische kennis in onze cursussen. Zo werkten we bij de poelencursus samen met loonwerkersbedrijf Hobelman-Halle B.V. om ook aandacht te besteden aan zaken als inzet van materieel, planning van de werkzaamheden en inrichting van poelen met een blik op onderhoudsvriendelijkheid.

Kennisontwikkeling in de eigen organisatie

VALA zet zich in voor verbetering van de agrarische biodiversiteit. Dit vraagt van onze organisatie dat wij zowel kennis van de landbouw als van het groene domein in huis hebben. Ook in 2025 spande VALA zich in om voor de eigen medewerkers de kennis van zaken op te schroeven.

Zo woonden enkele medewerkers dit jaar de cursus *Bramen herkenning* bij. Hier werd met name aandacht besteed aan het herkennen en bevorderen van inheemse braamstruwelen en het opsporen en aanpakken van ongewenste, uitheemse bramen. Met deze kennis kunnen

onze medewerkers betere adviezen geven over het beheer van onder andere struwelen en houtsingels.

Ook op het gebied van ANLb bleven we leren, met onder andere kennisbijeenkomsten van onze koepelorganisatie BoerenNatuur en zelf georganiseerde cursussen.

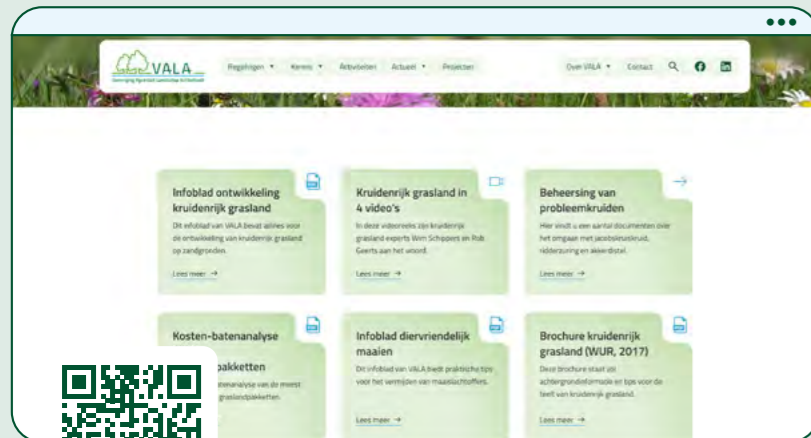
De hoogtepunten van 2025:

- Deelname aan de landelijke Boeren-Natuurdag: elk jaar in maart organiseert BoerenNatuur een dag vol workshops waar collectieven kennis en ervaring met elkaar delen.
- Bijwonen online info-uurtjes van BoerenNatuur: soms over de ontwikkeling van het ANLb, maar ook vaak over relevant onderzoek voor doelsoorten.
- Cursus *Inzicht in de melkveehouderij*: in samenwerking met het Zone.College konden onze medewerkers zich tien middagen verdiepen in de theorie en praktijk van het melkveebedrijf.

Verandering van ecooloog

Afgelopen september gaf Jan Stronks zijn laatste poelencursus in Halle. Met een presentje zwaaiden wij hem uit na een lange en prettige samenwerking. Jacco Vrijlandt, interne ecooloog, nam het stokje over. Hij gaf in november zijn eerste cursus *Hakhoutbeheer* in Meddo.

Neem een kijkje in onze kennisbank!

Cursus hakhoutbeheer op 20 november 2025 in Meddo

Vooruitblik naar 2026

Gezien de uitkomst van mijn vooruitblikken van de afgelopen jaren ben ik niet zo goed in vooruitblikken...

Wat doe je dan anno 2026 als er toch een vooruitblik geschreven moet worden? Dan laat je de computer voor je werken en maak je gebruik van AI, kunstmatige intelligentie...

Ik was benieuwd wat ik zou krijgen als ik het volgende vroeg: Schrijf een vooruitblik voor 2026 over agrarisch landschap in de Achterhoek, maximaal 149 woorden. Onderstaande tekst is letterlijk de tekst die verscheen op het scherm:

Het agrarisch landschap van de Achterhoek staat in 2026 voor belangrijke veranderingen. De regio, bekend om haar groene weilanden, houtwallen en kleinschalige boerenbedrijven, ontwikkelt zich richting een duurzamere en toekomstbestendige landbouw. Innovatie en natuurinclusief werken krijgen steeds meer ruimte. Boeren investeren in slimme technologieën, zoals precisielandbouw en bodemmonitoring, om efficiënt en milieuvriendelijk te produceren. Daarnaast groeit de aandacht voor biodiversiteit. Landschapselementen zoals heggen, poelen en bloemrijke akkerranden worden hersteld en uitgebreid, wat de leef-omgeving voor insecten en vogels verbetert. Lokale samenwerking tussen boeren, natuurorganisaties en overheden zorgt voor een sterkere verbinding tussen landbouw en natuur. Consumenten kiezen vaker voor regionale producten, waardoor korte ketens en direct contact tussen boer en burger belangrijker worden. De Achterhoek blijft zo een aantrekkelijk gebied voor recreatie, met respect voor traditie én oog voor innovatie. Conclusie: In 2026 is het agrarisch landschap van de Achterhoek een voorbeeld van duurzame landbouw, biodiversiteit en regionale samenwerking.

Waarom 149 woorden vraagt u? Ik mocht maximaal 150 woorden gebruiken en wilde toch één woord van mijzelf gebruiken:

Goodgoan!

Dick Looman, *voorzitter VALA*

Aangesloten bij

boerennatuur

